

MEDIA

Vær Varsom-plakaten

Norsk Presseforbund har denne uke vedtatt nye etiske normer for trykt presse, radio og fjernsyn, den såkalte Vær Varsom-plakaten (VVP). Den er alle journalisters og redaktørers rettesnor. Endringene i den reviderte versjonen av VVP har som mål å tilpasse den i form til de elektroniske medier (radio og TV), fordi den hittil har vært formulert med adresse til de trykte medier. Like viktig - og enda vanskeligere - har det andre formål med revisjonen vært: Å ajourføre plakaten ut fra dagens presseetiske normer og holdninger.

Av endringer i forhold til tidligere utgaver av Vær Varsom-plakaten er avsnittet om forholdet til kildene, både med henblikk på kildekritikk og på kildevern. Det er utvidet og innskjerpet. Medienes plikt til å legge vekt på saklighet og omtanke i innhold og presentasjon betones sterkere i avsnittet om publiseringsregler enn tidligere. Mediefolkenes «Bibel» inneholder omfattende kapitler om pressens (medienes) samfunnsrolle, avsnitt om integritet og ansvar, forholdet til kildene, og en A4-side full av publiseringsregler.

Hva så, vil kritikerne si? Vær Varsom Plakaten er kjekk å ha, vifte med i fjernsynsdebatter, henvise til i festtaler. Hva hjelper det med etiske normer og retningslinjer når aviser, radio og fjernsyn daglig synder mot paragraf etter paragraf? Mange rister bare oppgitt på hodet over mediene, andre trekker på skuldrene. Enkelte klager aviser inn for Pressens Faglige Utvalg (PFU) for å få prøvet, av mediens egne representanter og almenhetens representanter, om journalistene og redaktørene har handlet i tråd med det felles etiske regelverk.

Kåre Willoch, og mange med ham, snakker foraktelig om pressens selvjustis og pressens selvjustis-organ Pressens Faglige Utvalg, «bukken som passer havresekken». PFU skal ikke få det lettere hvis det blir vedtatt at selvjustisorganet også skal overta behandlingen av klager på radio- og fjernsynsprogrammer fra den lovbestemte Klagenemnda for kringkastingsprogram.

Da er det interessant å merke seg at Europarådets ministerkonferanse i Praha for en uke siden vedtok en erklæring om «Mediene i et demokratisk samfunn». Der heter det blant annet at alle som har journalistikk som profesjon har rett til å utvikle selvjustisordninger, yrkes- eller moralkodekser, og på frivillig basis best kan håndtere et selvjustisorgan. Ministrene har for alltid skrinlagt parlamentarikerforsamlingens forslag eller krav om en europeisk medieombudsmannsordning. Men Stortingets flertall har pålagt kulturdepartementet å komme med en utredning om en norsk ombudsmannsordning. Som et risbak speilet, hvis mediene ikke opptrer slik politikerne ønsker?

Etter den tragiske utgangen på nyheten fra Oslo Børs denne uke er søkelyset atter satt på mediens håndtering av vanskelige saker. Mediene har en god del å svare for som ikke er (helt) etter Vær Varsom-plakatens bokstav eller kanskje ånd. Men i den nevnte sak har vel ikke mediene mest å svare for. Allikevel var det mediene søkelyset ble rettet mot da TV2 torsdag kveld tok debatten: «Skal samfunnsstopper og kjentfolk være fritt vilt når de gjør feil?» Etter at tidligere OL-sjef Gerhard Heiberg i samme kanal hadde luftet sine tanker om sitt forhold til mediene på godt og vondt.

Det er viktig at kritikerne slipper til i mediene. Det er like viktig at pressefolk stiller opp i slike sammenhenger, ikke for blindt å forsvare alt, men for å forklare.

Forklare hva? Forklare at vi forstår rekkevidden av sluttappellen i den reviderte Vær Varsom-plakaten: «Ord og bilder er mektige våpen. Misbruk dem ikke!»

Wær Varsom

107747